

Kwartaalmonitor Luchtvaart

vierde kwartaal 2016

Aantal reizigers op Nederlandse luchthavens groeit door

- Groei aantal passagiers Schiphol en Eindhoven, daling op Maastricht
- Meer vrachtvervoer op Schiphol, minder op Maastricht
- Daling vliegverkeer op kleine luchthavens
- Omzet dienstverlenende bedrijven stijgt licht
- Verenigd Koninkrijk in beeld
- Caribisch Nederland: daling aantal vliegtuigbewegingen

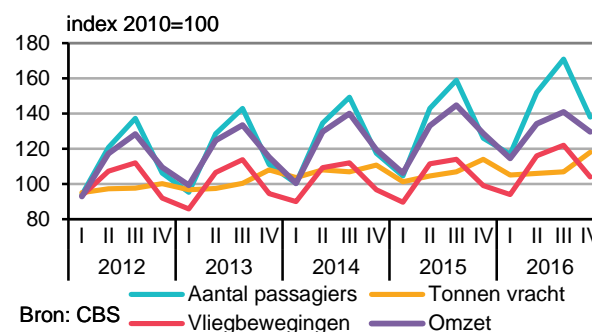
In het vierde kwartaal van 2016 is het aantal vluchten van en naar Schiphol en de regionale luchthavens gestegen met ruim 5 procent ten opzichte van een jaar eerder.

Het aantal aangekomen en vertrokken passagiers lag 10 procent hoger dan een jaar eerder. Ook de hoeveelheid vervoerde goederen nam wederom toe.

De omzet van dienstverlenende bedrijven binnen de luchtvaartbranche steeg licht.

Een overzicht van alle regionale en kleine luchthavens staat op de laatste pagina van deze monitor.

Ontwikkeling luchthavens

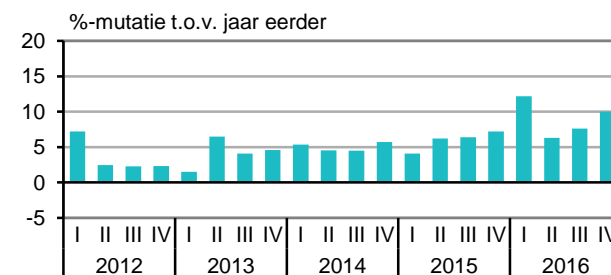
Luchtvaart; nationale luchthavens

Schiphol en regionale luchthavens; passagiers

Aantal reizigers groeit door naar 16,8 miljoen

Amsterdam Schiphol en de vier regionale luchthavens kregen in het vierde kwartaal van 2016 ruim 16,8 miljoen passagiers te verwerken. Van en naar Schiphol reisden 15,2 miljoen mensen, ruim anderhalf miljoen meer dan een jaar eerder. Over heel 2016 steeg het aantal passagiers op alle luchthavens samen met 8,7 procent. Dat is voornamelijk aan Schiphol te danken, maar ook Eindhoven droeg bij aan de groei. Deze luchthavens lieten in 2016 beide groeicijfers zien van ruim 9 procent op jaarbasis. Rotterdam The Hague liet in dezelfde periode een lichte stijging zien van 0,3 procent. In het vierde kwartaal liet deze luchthaven een stijging van 2 procent zien. Op Maastricht Aachen en Groningen Eelde daalde het aantal passagiers in 2016 met respectievelijk 9,5 procent en bijna 16 procent.

Ontwikkeling passagiers Schiphol en regionale luchthavens

Luchtvaart; nationale luchthavens

Aantal vluchten van en naar Schiphol groeit snel

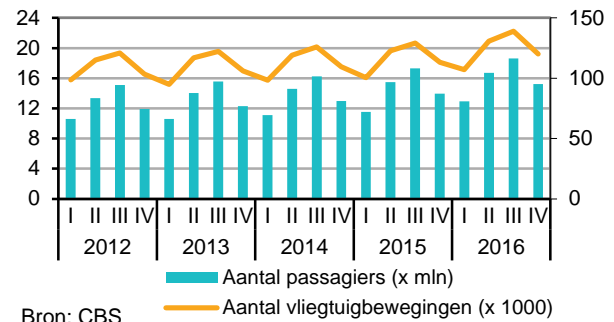
In het vierde kwartaal nam het aantal passagiers op Schiphol toe tot 15,2 miljoen. Dit was een stijging van 9,2 procent vergeleken met hetzelfde kwartaal een jaar. In heel 2016 vlogen 63,5 miljoen reizigers van of naar de Amsterdamse luchthaven, ruim 9 procent meer dan in 2015.

Het aantal vluchten van en naar Schiphol is het laatste jaar ook flink gestegen, van 466 duizend in 2015 naar 497 duizend in 2016.

Hiervan vallen er 479 duizend binnen het handelsverkeer, commerciële overlandvluchten met als doel het vervoeren van reizigers, vracht en/of post. De wettelijke bovengrens van 500 duizend vliegtuigbewegingen binnen het handelsverkeer, die Schiphol is opgelegd tot 2020, is hiermee bijna bereikt.

Terreinvluchten, vluchten van en naar dezelfde luchthaven, komen maar weinig voor op Schiphol.

Aantal passagiers en vluchten Amsterdam Schiphol

Bron: CBS

[Luchtvaart; nationale luchthavens](#)

Passagiersgroei van 25 procent op Eindhoven

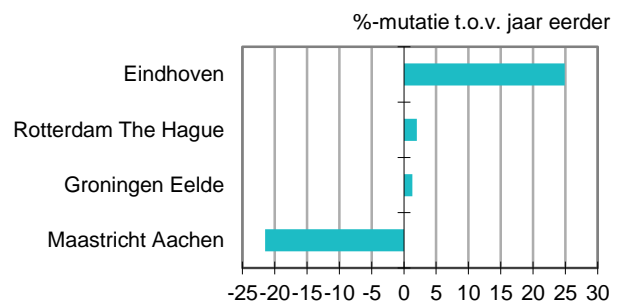
Van de Nederlandse regionale luchthavens floreerde vooral Eindhoven. Ruim 1,2 miljoen passagiers vlogen dit kwartaal via Eindhoven, bijna 25 procent meer dan een jaar eerder. Hiermee is deze luchthaven relatief gezien de grootste stijger. Ook op jaarbasis liet deze luchthaven in 2016 met 9,3 procent relatief gezien de grootste stijging zien.

Rotterdam The Hague, dat nauwelijks nog kan groeien omdat de hoeveelheid geluid al jaren vrijwel tegen de limiet aan zit, liet dit kwartaal een lichte stijging zien van 2 procent.

Ook het aantal passagiers op Groningen Eelde steeg licht met 1,3 procent, terwijl op jaarbasis een daling van 15,7 procent te zien was.

Maastricht Aachen liet als enige luchthaven zowel in het vierde kwartaal van 2016 als op jaarbasis een daling zien.

Ontwikkeling aantal passagiers per regionale luchthaven (vierde kwartaal 2016)

Bron: CBS

[Luchtvaart; nationale luchthavens](#)

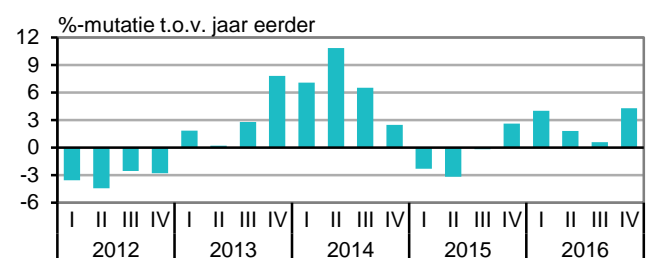
Schiphol en regionale luchthavens; goederen

Meer vrachtvervoer op Schiphol, minder op Maastricht

De hoeveelheid vervoerde goederen op Schiphol is in het vierde kwartaal van 2016 gestegen met 5 procent in vergelijking met hetzelfde kwartaal in 2015. Hiermee is in dit kwartaal een recordhoeveelheid aan goederen vervoerd, namelijk 449 duizend ton.

Op Maastricht Aachen werd ook een klein deel van de goederen afgehandeld. In vergelijking met hetzelfde kwartaal een jaar eerder is de hoeveelheid vracht hier afgenomen met bijna 13 procent, tot 17,2 duizend ton. In het vierde kwartaal van 2015 vlogen er nog twee vrachtmaatschappijen die Maastricht in de loop van 2016 hebben verlaten. Door de komst van de maatschappij Sky Gates Airlines in oktober is er wel een sterke stijging te zien ten opzichte van het derde kwartaal van 2016.

Ontwikkeling tonnage goederen

Bron: CBS

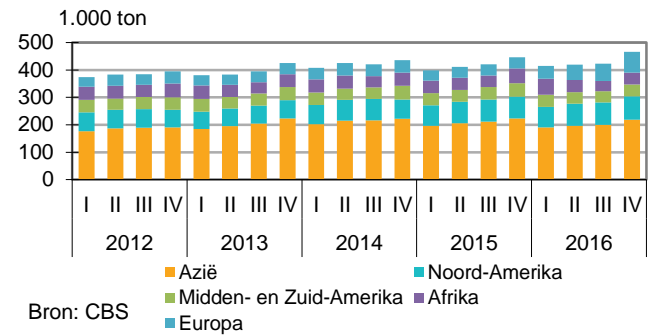
[Luchtvaart; nationale luchthavens](#)

Vrachtvervoer binnen Europa steeds belangrijker

Voor Nederland is het vrachtvervoer door de lucht binnen Europa in de loop van 2016 steeds belangrijker geworden. Waar in het vierde kwartaal van 2015 ruim 9 procent van alle goederen van en naar andere Europese landen werd vervoerd, is dit aandeel geleidelijk opgelopen tot ruim 16 procent in het vierde kwartaal van 2016.

Voor de luchtvaartmaatschappijen die in het vierde kwartaal van 2016 actief waren op Maastricht vervoerden meer goederen binnen Europa (79 procent van alle goederen). In het vierde kwartaal van 2015 werd 29 procent van de goederen binnen Europa vervoerd.

Tonnage goederen naar herkomst/bestemming

Luchtvaart; nationale luchthavens

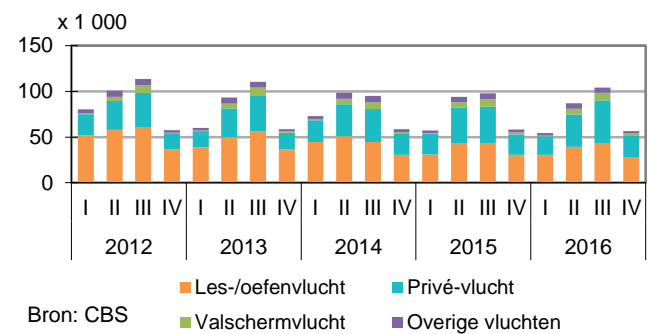
Kleine luchthavens

Daling aantal vliegtuigbewegingen

In het vierde kwartaal van 2016 is het totaal aantal vluchten van en naar de kleine luchthavens met 3,5 procent gedaald. Ook over heel 2016 is het verkeer op deze luchthavens licht gedaald met 1,3 procent.

Recreatief verkeer, waar privé-vluchten, rondvluchten, valschermvluchten en zweefsleepvluchten onder vallen, besloeg in het vierde kwartaal van 2016 ruim 49 procent van alle vliegtuigbewegingen op de kleine luchthavens. Het lesverkeer was goed voor 36,6 procent van al het vliegverkeer. Over heel 2016 bedragen deze aandelen ruim 52 en ruim 42 procent.

Aantal niet-commerciële vliegtuigbewegingen

Luchthavens; kleine luchthavens

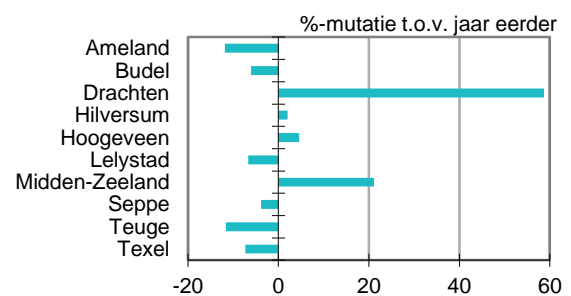
Drachten en Midden Zeeland stijgen het sterkst

Vliegveld Drachten laat in het vierde kwartaal van 2016 met bijna 60 procent relatief gezien de grootste stijging zien in het aantal vliegtuigbewegingen. Na Ameland is Drachten met ruim duizend bewegingen echter het kleinste vliegveld binnen de Nederlandse kleine luchthavens. Dit vliegveld wordt bijna uitsluitend gebruikt voor privévluchten.

Midden-Zeeland laat absoluut gezien de grootste stijging zien. Zo bestond het verkeer op dit vliegveld in het vierde kwartaal van 2015 uit ruim 3 duizend bewegingen, terwijl dit er in het vierde kwartaal van 2016 bijna 3,7 duizend waren.

De vliegactiviteiten op Ameland en Teuge zijn relatief gezien het sterkst gedaald. Lelystad laat met bijna 1,3 duizend minder vliegtuigbewegingen, absoluut gezien de grootste daling zien.

Ontwikkeling aantal vliegbewegingen (vierde kwartaal 2016)

Luchthavens; kleine luchthavens

De omvang van het vliegverkeer op kleine luchthavens wordt vaak beïnvloed door weersomstandigheden.

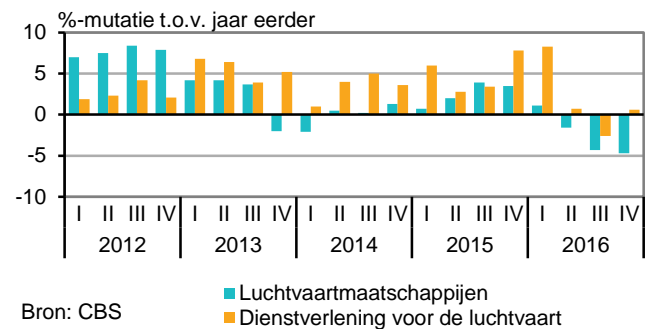
Omzet en conjunctuur

Omzet luchthavens stijgt licht

De dienstverlenende bedrijven binnen de luchtvaartbranche (voornamelijk luchthavens, luchtverkeersleiding en afhandelaars) lieten in het vierde kwartaal van 2016 een lichte omzetstijging zien, van 0,6 procent. Over heel 2016 laat de omzet een stijging zien van 1,3 procent. De omzet van de luchthavens neemt al zes jaar op rij toe.

De omzet van de Nederlandse luchtvaartmaatschappijen nam in het vierde kwartaal van 2016 met bijna 5 procent af. Over heel 2016 bedraagt deze daling 2,6 procent. De luchtvaartmaatschappijen ondervinden veel concurrentie van low-budget maatschappijen en hebben de ticketprijzen aangepast.

Omzetontwikkeling luchtvaartbranche

Bron: CBS

Transportbedrijven; omzetontwikkeling

Verenigd Koninkrijk in beeld

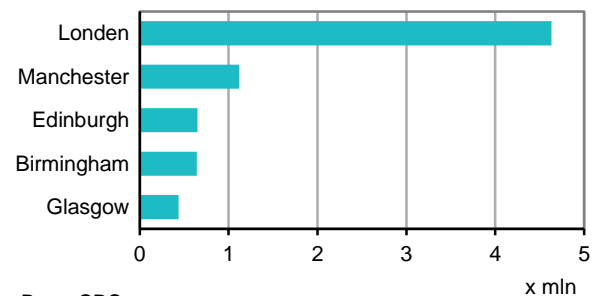
Verenigd Koninkrijk meest populair onder reizigers

Vanuit Nederland is het Verenigd Koninkrijk, qua passagiers, het meest populair. In 2016 vlogen 10,3 miljoen passagiers tussen Nederland en dit land, bijna 15 procent van alle passagiers op de Nederlandse luchthavens. Spanje staat op nummer twee met 7,5 miljoen reizigers.

Van de 10,3 miljoen passagiers voor het Verenigd Koninkrijk vliegt bijna de helft van de passagiers tussen Nederland en één van de 5 luchthavens van Londen. Manchester staat op nummer twee met 1,1 miljoen reizigers.

Het Verenigd Koninkrijk, waarbinnen vooral Londen, wordt door een deel van de passagiers gebruikt als hub. Dit betekent dat reizigers naar dit land vliegen om vervolgens over te stappen op een andere vlucht naar een verdere bestemming.

Top 5 bestemmingen Verenigd Koninkrijk

Bron: CBS

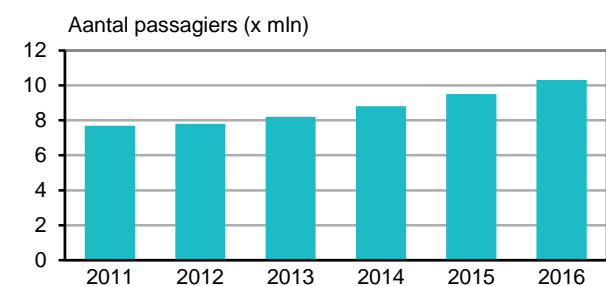
Verenigd Koninkrijk steeds populairder

Waar in 2011 nog 7,7 miljoen reizigers tussen Nederland en het Verenigd Koninkrijk vlogen, bedroeg dit aantal vorig jaar al 10,3 miljoen. In de afgelopen 5 jaar is dit aantal elk jaar sterker gegroeid dan het jaar ervoor.

De meeste passagiers, bijna 9,7 miljoen, vlogen in 2016 via Schiphol naar het Verenigd Koninkrijk. In de afgelopen 5 jaar steeg dit aantal met 33 procent. Ook vanaf regionale luchthavens, behalve Maastricht, werden regelmatig vluchten uitgevoerd van en naar dit land. In 2016 werd er via Eindhoven en Rotterdam door respectievelijk 348 duizend en 259 duizend reizigers van en naar het Verenigd Koninkrijk gevlogen. Ten opzichte van 5 jaar eerder, zijn dit stijgingen van respectievelijk 47 en 99 procent.

Vanaf Groningen vlogen in 2016 bijna 6 keer zoveel passagiers, 25 duizend, van en naar het Verenigd Koninkrijk ten opzichte van 2011.

Aantal passagiers van en naar het Verenigd Koninkrijk

Bron: CBS

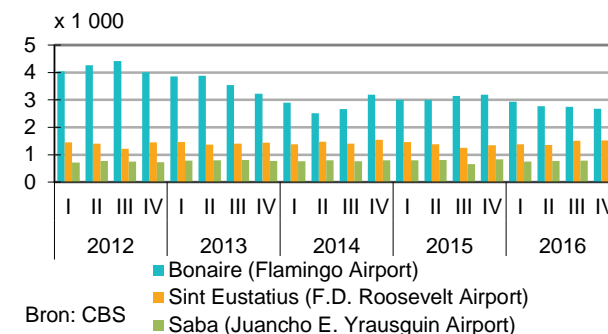
Caribisch Nederland

Daling vliegtuigbewegingen in vierde kwartaal

In het vierde kwartaal van 2016 vlogen vliegtuigen 4950 keer van en naar Caribisch Nederland. Ten opzichte van het vierde kwartaal van 2015 is dit een daling van 7,8 procent. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door Bonaire, waar bijna 16 procent minder vliegbewegingen plaatsvonden. Op Saba bedroeg de daling 9,6 procent. Sint Eustatius liet juist een stijging zien van 12,6 procent.

Met 2680 vliegbewegingen is het vliegveld van Bonaire de grootste luchthaven van Caribisch Nederland. Sint Eustatius staat op nummer twee met 1520 bewegingen in het vierde kwartaal. Saba is het kleinst met 750 vliegtuigbewegingen.

Aantal vliegbewegingen

Bron: CBS

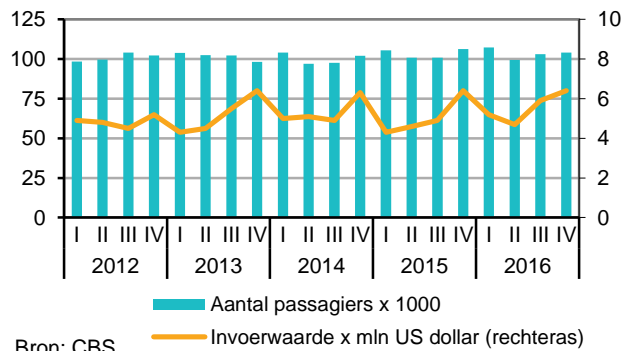
Caribisch Nederland; luchtvaart

Daling passagiers van en naar Bonaire

Ook het aantal passagiers dat van en naar Caribisch Nederland vloog, nam in het vierde kwartaal van 2016 af met 2,2 procent. Op Bonaire daalde het aantal aangekomen en vertrokken passagiers met 4,3 procent. De luchthavens van Saba en Sint Eustatius lieten beide stijgingen zien van respectievelijk 12,8 en 6 procent. Over heel 2016 bleef het aantal aangekomen en vertrokken passagiers op Caribisch Nederland gelijk.

De waarde van de via de lucht ingevoerde goederen bedroeg in het vierde kwartaal 6,4 miljoen US dollars. In vergelijking met een jaar eerder is deze hoeveelheid gelijk gebleven. Door de sterke groei in het eerste en derde kwartaal van 2016 is er op jaarbasis een stijging te zien van bijna 10 procent.

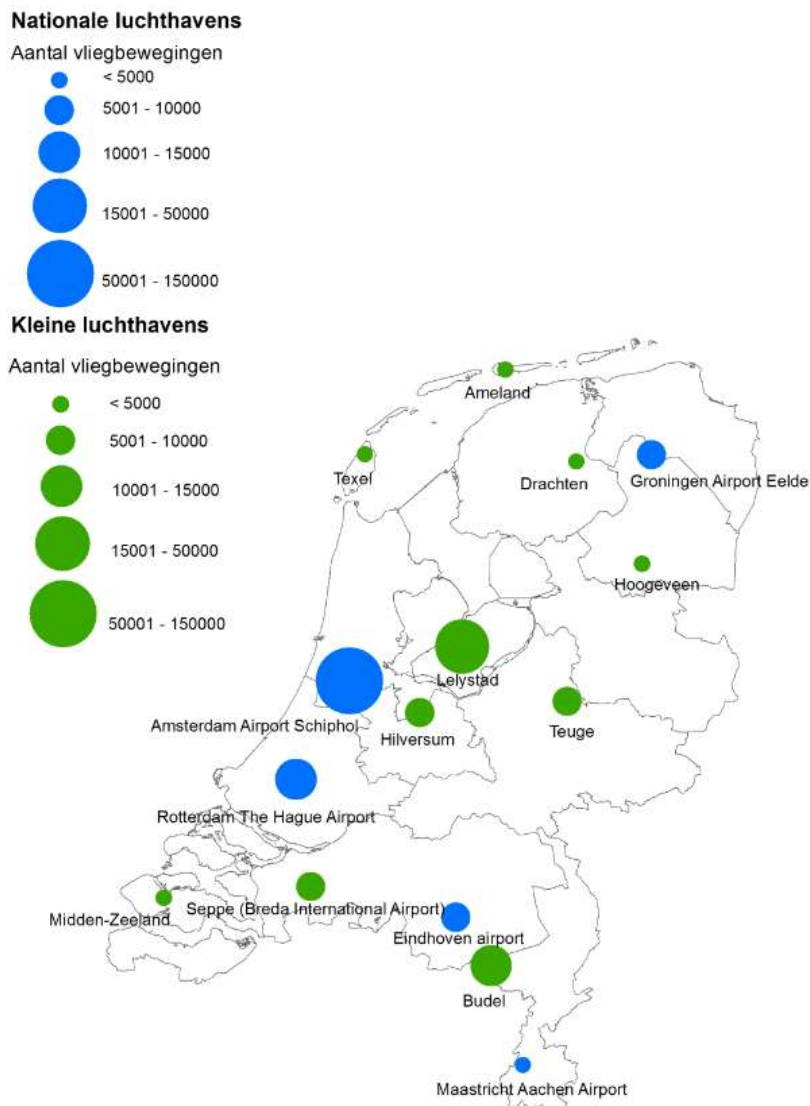
Aantal passagiers en invoerwaarde goederen

Bron: CBS

Caribisch Nederland; luchtvaart

Kaart luchthavens in Nederland; aantal vliegbewegingen vierde kwartaal 2016

Opmerkingen betreffende deze publicatie

- Amsterdam Airport Schiphol wordt apart behandeld.
- Regionale luchthavens: Rotterdam The Hague Airport, Eindhoven Airport, Maastricht Aachen Airport, Groningen Airport Eelde.
- Kleine luchthavens: Ameland, Budel, Drachten, Hilversum, Hoogeveen, Lelystad, Midden-Zeeland, Seppe, Teuge, Texel.
- Luchthavens Caribisch Nederland: Flamingo Airport Bonaire, F.D. Roosevelt Airport Sint Eustatius, Juancho E. Yrausquin Airport Saba
- Deze publicatie is samengesteld op basis van cijfers zoals deze op 20 maart 2017 bekend waren. Mogelijk zijn er op het moment van lezen actuelere cijfers, deze kunt u vinden via de links onder de grafieken.

Meer informatie

CBS infoservice: [infoservice online](#)
Telefonisch: 088 5707070

Media:
CBS persdienst: persdienst@cbs.nl
Telefonisch: 070 3374444

Colofon

Tekst Sector Verkeer en Vervoer (SVV)

Datum 21 maart 2017